

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Bydgoszcz, 08.12.2021 r.

Collegium Medicum w Bydgoszczy,

Wydział Nauk o Zdrowiu

Prof. dr hab. Aldona Kubica

Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Alicji Wiśnickiej

pt. Ocena wpływu czynników socjodemograficznych i klinicznych na zaburzenia funkcji seksualnych u pacjentów z niewydolnością serca oraz ich jakość życia wykonanej pod kierunkiem prof. dr hab. Izabelli Uchmanowicz

Choroby układu krążenia często leżą u podłoża występowania zaburzeń seksualnych. Ponadto niektóre leki stosowane do leczenia pacjentów kardiologicznych dodatkowo wpływają na jakość życia seksualnego. Rozwijana od lat 90 XX wieku kardioseksuologia zajmuje się szeroko definiowaną seksualnością osób z chorobami układu sercowo-naczyniowego. Zadaniem skutecznego leczenia chorych kardiologicznych jest przywrócenie im sprawności fizycznej, rodzinnej, społecznej, zawodowej a także seksualnej. W dotychczas przeprowadzonych badaniach w Polsce zaburzenia erekcji rozpoznawano u 80-90% pacjentów z chorobą wieńcową. Jednocześnie ponad 40 % badanych stwierdziło, że dobra sprawność seksualna jest dla nich bardzo ważna, a jedynie niecałe 5% pacjentów deklarowało, że sprawność seksualna nie jest dla nich istotna.

Oceniana praca doktorska wpisuje się w ten bardzo aktualny nurt badań, uwzględniając w sposób szczególny chorych z niewydolnością serca. We wstępie swojej rozprawy doktorskiej mgr Alicja Wiśnicka opisała zależności pomiędzy chorobami układu krążenia, a występowaniem zaburzeń seksualnych, uwzględniając epidemiologię, etiologię i patogenezę tych zaburzeń. Dalej Autorka dysertacji skoncentrowała się na występowaniu zaburzeń erekcji

w szczególnej populacji pacjentów z niewydolnością serca, zwracając uwagę na zależności pomiędzy stosowaniem leków hipotensyjnych, a sprawnością seksualną. W podrozdziale dotyczącym prewencji zaburzeń seksualnych przedstawiła zalecenia dotyczące funkcjonowania seksualnego w przebiegu chorób sercowo – naczyniowych zwracając szczególną uwagę na profilaktykę tych zaburzeń u pacjentów z niewydolnością serca. Ponadto Doktorantka opisała stosowanie inhibitorów fosfodiesterazy 5 zarówno w kontekście leczenia niewydolności serca, jak i zaburzeń erekcji.

Głównym celem dysertacji jest ocena wpływu czynników socjo-demograficznych i klinicznych na funkcjonowanie seksualne oraz jakość życia pacjentów z przewlekłą niewydolnością serca.

Cel główny Autorka realizowała poprzez cele szczegółowe, które zdefiniowała następująco:

1. Identyfikacja czynników socjo-demograficznych i klinicznych mających wpływ na funkcjonowanie seksualne pacjentów z przewlekłą niewydolnością serca;
2. Ocena rozpowszechnienia zaburzeń seksualnych w grupie badanych, przy zastosowaniu różnych narzędzi badawczych;
3. Ocena zależności pomiędzy jakością życia seksualnego i zdolnością do samoopieki chorych z przewlekłą niewydolnością serca a ich sprawnością seksualną;
4. Identyfikacja lęku i depresji w grupie badanej;
5. Ocena wpływu lęku i depresji na jakość życia seksualnego u pacjentów z przewlekłą niewydolnością serca.

Badanie zostało przeprowadzone w Ośrodku Chorób Serca, 4 Wojskowego Szpitala Klinicznego z Polikliniką SP ZOZ we Wrocławiu w okresie od lutego 2019 r. do października 2020 r. Grupę badaną stanowiło 80 mężczyzn ze zdiagnozowaną przewlekłą niewydolnością. Dobrze dobrana i precyzyjnie opisana metodologia badań opierała się o analizę dokumentacji medycznej pacjentów, wywiad kwestionariuszowy oraz standaryzowane kwestionariusze badawcze.

Doktorantka wykorzystała następujące narzędzia badawcze:

- Polska wersja skali Mell-Krata, która została zaadaptowana przez Lwa-Starowicza - narzędzie standaryzowane przeznaczone do oceny potrzeb i reakcji seksualnych.
- Kwestionariusz oceny jakości życia WHOQOL-BREF (ang. The World Health Organization Quality of Life Bref) w polskiej adaptacji Wołowickiej i Jaracz - narzędzie standaryzowane oparte na konceptualizacji jakości życia, jako postrzegania przez jednostkę jej pozycji życiowej w kontekście kultury i systemów wartości, w których żyje oraz w odniesieniu do jej celów, standardów, oczekiwań i obaw.
- Skala HADS (ang. Hospital Anxiety and Depression Scale) - autorstwa Zigmonda i Snaita (w zmodyfikowanej polskiej wersji Majkowicz i wsp.) do oceny poziomu lęku, objawów depresyjnych oraz agresji (drażliwości) u osób ze schorzeniami somatycznymi.
- Europejska Skala samoopieki pacjentów z niewydolnością serca (ang. European Heart Failure Self-care Behavior Scale) - kwestionariusz opracowany na podstawie teoretycznego konstruktów samoopieki przez Orema w polskiej adaptacji Uchmanowicz i wsp.

Opis metodologii uzupełnia krótki, ale spójny i czytelny opis zastosowanych w pracy metod statystycznych.

W rozdziale Wyniki Doktorantka opisała kolejno charakterystykę socjo-demograficzną i kliniczną badanej grupy oraz wyniki wszystkich przeprowadzonych badań kwestionariuszowych. Następnie przedstawiła wyniki analizy jednoczynnikowej wpływu zmiennych socjo-demograficznych i klinicznych na wyniki skali Mell – Krat, oraz wyniki analizy wieloczynnikowej w poszczególnych aspektach jakości życia seksualnego. W dalszej części rozdziału Wyniki mgr Alicja Wiśnicka oceniła wpływ wymiarów jakości życia mierzonych za pomocą kwestionariusza WHOQoL-BREF na jakość życia seksualnego mierzonego przy użyciu Skali Mell – Kart. Podobną analizę Doktorantka przeprowadziła w odniesieniu do wpływu zdolności do samoopieki mierzonej za pomocą kwestionariusza

EHFSc-9. Przeprowadzone analizy wieloczynnikowe pozwoliły na zdefiniowanie szeregu niezależnych czynników determinujących różne aspekty jakości życia seksualnego badanych osób. Na szczególne podkreślenie zasługują spostrzeżenia, że takie czynniki jak: starszy wiek, wyższy wskaźnik BMI, klasa NYHA III, dłuższy czas trwania choroby, większa liczba hospitalizacji, choroby współistniejące, zabiegi operacyjne w obrębie miednicy mniejszej oraz objawy depresji mają niekorzystny wpływ na jakość życia seksualnego w badanej grupie pacjentów z niewydolnością serca. Natomiast wyższe wykształcenie, lepsza funkcja lewej komory serca, wyższe wartości ciśnienia rozkurczowego oraz przyjmowanie niektórych leków (w tym inhibitorów konwertazy angiotensyny oraz inhibitorów fosfodiesterazy 5) mają pozytywny wpływ na jakość życia seksualnego w badanej grupie. Autorka wykazała także, że wyższa jakość życia oraz wyższy poziom zdolności do samoopieki korzystnie wpływają na jakość życia seksualnego u osób z niewydolnością serca.

Dyskusja, krytycznie ocenia uzyskane wyniki w kontekście danych z piśmiennictwa. Wnikliwa analiza wyników badań pozwoliła Autorce na poczynienie szeregu oryginalnych spostrzeżeń, które wzbogacają wiedzę na temat czynników wpływających na różne aspekty jakości życia seksualnego badanych osób z niewydolnością serca.

Wnioski wyprowadzone z pracy odpowiadają szczegółowym celom pracy i znajdują odzwierciedlenie w uzyskanych wynikach.

Przedstawiona mi do recenzji praca pod względem redakcyjnym jest wykonana starannie. Nie budzi zastrzeżeń formalnych, językowych, stylistycznych oraz interpunkcyjnych. Układ pracy jest typowy dla prac doktorskich. Bardzo bogate piśmiennictwo w liczbie 136 pozycji zostało przez Autorkę umiejętnie dobrane i właściwie wykorzystane w pracy.

Nie zgłaszam żadnych uwag formalnych ani merytorycznych do treści ocenianej pracy.

Podsumowując moją recenzję pracy stwierdzam, że temat rozprawy doktorskiej jest interesujący o dużym znaczeniu praktycznym. Sfera życia seksualnego pacjentów jest często pomijana lub traktowana bardzo powierzchownie podczas badania podmiotowego. Niestety,

rosnącej świadomości personelu medycznego co do znaczenia oceny funkcji seksualnych w kontekście wartości diagnostycznych, a także oceny następstw oraz występowania objawów niepożądanych stosowanej farmakoterapii, nie towarzyszy podnoszenie umiejętności prowadzenia zbierania wywiadu dotyczącego sfery seksualnej. Badania będące treścią rozprawy doktorskiej mgr Alicji Wiśnickiej przyczyniają się do wzbogacenia wiedzy na temat wpływu czynników socjo-demograficznych i klinicznych na funkcjonowanie seksualne oraz jakość życia pacjentów z przewlekłą niewydolnością serca. Ponadto, sam fakt prowadzenia badań, tej często niedocenianej medycznie sfery życia pacjentów, przyczynia się do podkreślenia znaczenia i poszerzenia wiedzy na ten temat wśród lekarzy i pielęgniarek.

Doktorantka dowiodła umiejętności formułowania hipotez i samodzielnego rozwiązywania problemów naukowych. Oceniana rozprawa doktorska, której autorem jest magister Alicja Wiśnicka spełnia warunki określone w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595, z późn. zm.).

Podsumowując, wnoszę do Wysokiej Rady Dyscypliny Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu o dopuszczenie mgr Alicji Wiśnickiej do dalszych etapów przewodu doktorskiego. Jednocześnie zgłaszam wniosek o wyróżnienie pracy ze względu na wyjątkową wartość praktyczną prowadzonych badań.

Bydgoszcz, dnia 8.12.2021r.

Prof. dr hab. Aldona Kubica

